

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ І ФІНАНСІВ**

Кафедра економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**для проведення практичних і семінарських занять
з дисципліни «Економіка лісового і садово-паркового
господарства»**

для студентів денної та заочної (дистанційної) форми навчання
освітнього ступеня «бакалавр»
за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство»

Кам'янець-Подільський – 2024

Волощук Ю.О.

Методичні вказівки для проведення практичних і семінарських занять з дисципліни «Економіка лісового і садово-паркового господарства» для студентів денної та заочної (дистанційної) форми навчання освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство». Волощук Ю.О. Кам.-Под.: ЗВО «Подільський державний університет», 2024. 56 с. 2,3 д.а.

Рецензенти:

Вініченко Ігор Іванович - д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри економіки (Дніпровський державний аграрно-економічний університет)

Рудик Володимир Касянович - д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування (ЗВО «Подільський державний університет»).

Затверджено на засіданні Методичної комісії Навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» протокол № від “13” травня 2024 р.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»:
протокол № від “28” травня 2024 р.*

Методичні вказівки для проведення практичних і семінарських занять з дисципліни «Економіка лісового і садово-паркового господарства» для студентів денної та заочної (дистанційної) форми навчання освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство». Розглянуто зміст тематичного плану дисципліни, задачі та методичні рекомендації для їх розв'язку, питання до кожної теми, відомості щодо підготовки до контролю знань з дисципліни «Економіка лісового і садово-паркового господарства». Подано питання для підсумкового контролю, список рекомендованої літератури. Вказівки орієнтовано на активізацію навчального і виконавчого етапу навчальної діяльності студентів.

© Волощук Ю.О., 2024

© ЗВО «Подільський державний університет», 2024

ВСТУП

Мета дисципліни – формування у майбутніх фахівців наукових знань та умінь з основних розділів прикладної економіки, організації, результативності господарювання та ефективності садово-паркового господарства на рівні первинної ланки суспільного виробництва за умов розвитку економічних систем.

Предмет: дослідження дисципліни «Економіка лісового і садово-паркового господарства» є економіко-організаційні закономірності функціонування садово-паркового господарства України.

Завдання – володіти категоріальним апаратом та методологією дослідження економічних процесів; знати основні принципи економічних процесів на рівні суб'єктів господарювання; засвоїти сучасні методи дослідження економічних процесів; пояснити механізм розрахунку основних економічних показників; навчитися практично застосовувати здобуті знання, приймати оптимальні рішення на рівні суб'єктів лісового і садово-паркового господарства..

Вивчення дисципліни «Економіка лісового та садово-паркового господарства» ґрунтується на положеннях таких дисциплін: основи економічної теорії, вступ до фаху, інформаційні технології, вища математика.

Міждисциплінарні зв'язки. Здобувач ефективніше засвоює матеріал дисципліни «Економіка лісового та садово-паркового господарства», вивчаючи її складові паралельно з такими курсами, як «Філософія», «Лісознавство».

Основними **результатами** навчання після вивчення курсу «Економіка лісового та садово-паркового господарства» мають бути сформовані фахові компетенції, які дадуть студентам знання та вміння для розв'язування численних практичних завдань, а саме:

знати: основну економічну термінологію та механізм економічних процесів у лісовому та садово-парковому господарстві;

вміти: застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язку ситуаційних та розрахункових завдань; досліджувати організаційно-економічні процеси, що відбуваються в лісовому та садово-парковому господарствах.

**РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОВОГО Й
САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ
ПРАЦІ**

**ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОД І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІКА ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО
ГОСПОДАРСТВА». ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЛІСОВОГО І САДОВО-
ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА.**

План:

1. Суть та загальна характеристика економіки лісового і садово-паркового господарства.
2. Зміст організації виробництва, об'єкт та предмет її вивчення.
3. Особливості функціонування підприємств лісової галузі України
4. Поняття лісового і садово-паркового господарства

Завдання 1.

Заповнити таблицю, використовуючи літературні джерела.

Основні поняття лісового і садово-паркового господарства	Характеристика поняття
Еволюція терміну «економіка»	
Капітал	
Технології	
Лісове господарство	
Садово-паркове господарство	
Організація виробництва	
Особливості лісового та садово-паркового господарства	

Завдання 2.

Використовуючи літературні джерела (не менше 5), систематизувати підходи до визначення поняття «Економіка» та «Економіка лісового та садово-паркового господарства» результати оформити у вигляді таблиці.

Визначення	Автор	Джерело

Завдання 3

Представити у вигляді блок-схеми складові таких понять як:

- ресурси лісового та садово-паркового господарства;
- термін «організація»;
- завдання організації;
- особливості лісів та лісового господарства України;
- етапи реформування лісового господарства України..

Завдання 4. Сформуйте перелік дискусійних теоретичних питань, що стосуються даної теми.

Перелік питань для дискусії:

1. У чому полягають особливості лісу як економічної категорії?
2. Необхідна методична умова розгляду взаємовідносин природи і суспільства.
3. Застосування принципу взаємозв'язку і розвитку явищ і об'єктивної дійсності в економіці лісового і садово-паркового господарства.
4. Ваше бачення взаємозумовленості розвитку лісового і садово-паркового господарства.

Питання для самоконтролю:

1. Що означає термін «економіка»?
2. Що таке лісове господарство?
3. Що таке садово-паркове господарство?
4. До яких двох категорій класифікують поняття «ліс»?
5. В чому полягає завдання організації?
6. Назвіть предмет організації виробництва.
7. Що є об'єктом вивчення даної дисципліни?
8. Що означає термін «економіка лісового і садово-паркового господарства»?
9. У чому полягає призначення організації виробництва?
10. Охарактеризуйте мету дисципліни «Економіка лісового і садово-паркового господарства».

11. Наведіть основні етапи реформи лісової галузі?
12. Охарактеризуйте власне бачення реформування галузі?
13. Який площа лісового фонду України?

ТЕМА 2. ЕКОЛОГІЧНІ ТА ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНІ ОСНОВИ СТАЛОГО ЛІСОУПРАВЛІННЯ

План:

1. Економічне значення лісу.
2. Екологічне значення лісу.
3. Рекреаційна цінність лісів.
4. Основні проблеми використання лісових ресурсів та шляхи їх вирішення.
5. Власність на ліси. Показники стану та використання лісових ресурсів та зелених насаджень

Завдання 1.

Використовуючи літературні джерела та конспект лекції, складіть 5 тестових завдань для самоперевірки знань з теми. Завдання повинно мати чотири варіанта відповіді, серед яких одна правильна.

Завдання 2.

Сформулюйте перелік найбільш дискусійних теоретичних питань, що стосуються екологічних та економіко-соціальних основ сталого лісоуправління. Обґрунтуйте свій вибір.

Завдання 3.

Сформулюйте 5 питань до теми, які мають практичну значущість для лісогосподарського комплексу України.

Завдання 4.

Представити у вигляді блок-схеми складові таких понять як:

- ринкова система ведення лісового та садово-паркового господарства;
- планова система ведення лісового господарства;
- елементи садово-паркового господарства
- типи лісового господарства
- заходи ефективного використання рекреаційних ресурсів лісових та садово-паркових господарств.

Перелік питань для дискусії:

1. Обґрунтування ієрархічної структури групування видів економічної діяльності у сфері лісового господарства.
2. Взаємозумовленість розвитку лісового господарства з іншими галузями економіки.
3. Які види економічних результатів кожен з ресурсів продукує та які з них є найважливішими для економіки лісового і садово-паркового господарства?
4. Поясніть особливості функціонування підприємств, які займаються веденням лісового і садово-паркового господарства.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке ліс та чим він характеризується?
2. У чому полягає роль лісів для нашої планети?
3. До яких двох категорій класифікують поняття «ліс»?
4. Коротко охарактеризуйте економічне значення лісу.
5. У чому полягає екологічне значення лісу?
6. Які заходи потрібні для ефективного використання рекреаційних лісових ресурсів?
7. У чому полягають проблеми, що пов'язані з використанням лісових ресурсів?
8. Назвіть шляхи підвищення лісового промисловості України.

ТЕМА 3. ПЕРСОНАЛ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

План:

1. Класифікація персоналу підприємства
2. Чисельність персоналу та його плінність
3. Продуктивність праці, показники і методи її вимірювання

Завдання 1. Представити у вигляді блок-схеми або в письмовій формі погляди на:

- класифікацію персоналу за сферами прикладання праці;
- класифікацію персоналу за виконуваними функціями;
- головні завдання лісової охорони;
- класифікацію персоналу за професіями, спеціальністю, кваліфікацією.

Завдання 2. Сформууйте перелік питань для дискусій, щодо даної теми. Обґрунтуйте, свій вибір.

Завдання 3. Використовуючи літературні джерела та конспект лекції, складіть 5 тестових завдань для самоперевірки знань з теми. Завдання повинно мати чотири варіанта відповіді, серед яких одна правильна.

Завдання 4. Сформулюйте 3 питання до теми, які мають практичну значущість для розвитку персоналу підприємств ЛСПГ.

Задача 1.

На початок жовтня поточного року спискова чисельність персоналу підприємства склала 800 працівників, 13 жовтня 8 працівників перевели на філію підприємства в іншому місті, на їх заміну 15 жовтня було прийнято 10 працівників, а в кінці місяця звільнилось за власним бажанням 7 працівників.

Необхідно визначити середньоспискову чисельність персоналу у жовтні, а також чисельність персоналу за списком на кінець місяця.

Підказка: Середньоспискову чисельність працівників за місяць визначають, розраховуючи підсумовуванням спискової чисельності за всі дні місяця і діленням на кількість календарних днів у місяці.

Задача 2. Планова трудомісткість лісозахисних робіт VI розряду - 270 тис нормо-годин. Середній коефіцієнт виконання норм, встановлений по підприємству, - 1,15. Час ефективної роботи одного працівника за рік складає 1840 годин.

Визначте планову чисельність працівників лісозахисту на підприємстві.

Підказка: Розрахунок планової чисельності основних виробничих робітників ($Ч_{овр}$), праця яких нормується, здійснюють за трудомісткістю виробничої програми:

$$Ч_{овр} = T_{вн} / (T_e * K_n),$$

де $T_{вн}$ – трудомісткість виробничої програми, нормо-дні;

T_e , – ефективний, або корисний, фонд робочого часу одного робітника в базовому періоді (році), дні;

K_n – коефіцієнт виконання норм виробітку робітниками-відрядниками на підприємстві

Задача 3. У звітному році обсяг виробництва продукції склав 750 тис грн, середньоспискова чисельність промислово-виробничого персоналу - 150 осіб. В наступному році обсяг виробництва продукції запланований на рівні 810 тис грн. Продуктивність праці має зрости на 7% до рівня звітного року.

Необхідно визначити планову чисельність промислово-виробничого персоналу на підприємстві та проаналізувати вплив факторів на її зміни.

Задача 4 Планом підприємства передбачено випуск 4000 виробів. Трудомісткість виготовлення одиниці продукції 20 нормо-годин. Процент виконання норм виробітку в середньому на підприємстві визначений в розмірі 110%. Ефективний фонд робочого часу одного середньооблікового працівника складає за рік 1820 годин.

Необхідно визначити планову чисельність працівників на підприємстві.

Підказка: Розрахунок планової чисельності основних виробничих робітників ($Ч_{овр}$), праця яких нормується, здійснюють за трудомісткістю виробничої програми:

$$Ч_{овр} = T_{вп} / (T_e * K_n),$$

де $T_{вп}$ – трудомісткість виробничої програми, нормо-дні;

T_e , – ефективний, або корисний, фонд робочого часу одного робітника в базовому періоді (році), дні;

K_n – коефіцієнт виконання норм виробітку робітниками-відрядниками на підприємстві

При обчисленні чисельності працівників підприємства використовуються показники номінального та дійсного (ефективного, корисного) фондів робочого часу одного середньоспискового працівника. Вони визначаються на основі балансу його робочого часу.

Баланс робочого часу середньоспискового працівника*

<i>Показники</i>	<i>Очікувані результати</i>
1. Кількість календарних днів	365
2. Вихідні та святкові дні	110
3. Номінальний фонд робочого часу, днів	255
4. Цілоденні невиходи на роботу, днів	33
з них:	
- чергові відпустки	21
- у зв'язку з непрацездатністю	5
- виконання державних обов'язків	2
- з дозволу адміністрації	1
- додаткові відпустки	3
- прогули	-
- цілоденні простої	1
5. Явочний робочий час, днів	222 (255-33)
6. Номінальна тривалість робочого дня, год.	8,0

7. Внутрішньозмінні втрати робочого часу, год.	0,4
8. Фактична тривалість робочого дня, год.	7,6 (8,0-0,4)
9. Дійсний фонд робочого часу за рік, год.	1687,2 (222 * 7,6)

** Умовний приклад*

Задача 5. Рік містить 365 днів. Число вихідних і святкових днів - 114. Кількість чергових та додаткових відпусток (за шкідливість умов праці) на одного працівника складає 32 дні, учбова відпустка - 3 дні. Неявки через хворобу на одного середньоспискового робітника складають 6 днів, інші планові невиходи - 1 день. Середня тривалість робочого дня на плановий рік 7,8 годин.

Необхідно скласти баланс робочого часу одного середньооблікового працівника промислового підприємства (в годинах).

Задача 6. У звітному році робочий час 800 середньооблікових робітників підприємства розподілявся таким чином: ними було відпрацьовано 180 000 людино-днів.

Неявки на роботу розподілилися таким чином:

- чергові відпустки - 13 000 людино-днів;
- відпустки на навчання - 2 000 людино-днів;
- відпустки у зв'язку з пологами - 11 800 людино-днів;
- невиходи через хворобу - 7 600 людино-днів;
- відпустки з дозволу адміністрації - 1 200 людино-днів;
- вихідні і святкові дні - 85 200 людино-днів;
- цілоденні простої - 900 людино-днів;
- прогули - 300 людино-днів.

Необхідно скласти звітний і плановий баланси робочого часу в розрахунку на одного середньооблікового робітника з урахуванням таких змін у плановому році:

- відпустки на навчання зменшаться на 10%;
- відпустки у зв'язку з пологами збільшаться на 5%;
- неявки через хворобу зменшаться на 5%;
- інші невиходи на роботу з поважних причин залишаться без змін.

Визначити зміну продуктивності праці відповідно до складеного плану.

Перелік питань для дискусії:

1. Особливості забезпечення підвищення рівня продуктивності праці у лісовому і садово-парковому господарстві.

2. На які групи поділяється персонал підприємства залежно від виконуваних функцій.
3. Значення праці в лісовому господарстві.
4. Окресліть шляхи підвищення продуктивності праці.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть та охарактеризуйте показники продуктивності праці.
2. Назвіть та охарактеризуйте методи вимірювання продуктивності праці.
3. Окресліть особливості забезпечення підвищення рівня продуктивності праці у лісовому господарстві.
4. На які групи поділяється персонал підприємства залежно від виконуваних функцій.
5. Поясніть значення праці в лісовому і садово-парковому господарстві.
6. Перелічіть шляхи підвищення продуктивності праці.

ТЕМА 4. ОПЛАТА І ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ У ЛІСОВОМУ І САДОВО-ПАРКОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

План:

1. Сутність заробітної плати, її структура
2. Тарифна система оплати праці та її основні елементи
3. Форми і системи оплати праці, преміювання працівників
4. Оплата праці керівників, спеціалістів і службовців

Завдання 1.

Сформууйте перелік дискусійних теоретичних питань до теми.

Завдання 2.

Використовуючи літературні джерела та конспект лекції скласти тестові завдання для самоперевірки знань з теми. Завдання повинно мати чотири варіанта відповіді, серед яких одна правильна.

Завдання 3.

Представити у вигляді блок-схеми або текстовому форматі складові таких понять як:

- чинники впливу на рівень заробітної плати;
- функції заробітної плати;
- принципи організації оплати праці
- форми оплати праці.

Задача 1.

Трудомісткість виробництва одиниці продукції становить 2,4 нормо-год. Річний обсяг виробництва продукції становитиме 94 тис. одиниць. Розрахувати необхідну чисельність працівників-відрядників, якщо корисний фонд робочого часу за рік становить 1860 год., а плановий відсоток виконання норм виробітку 105 %.

Підказка:

Трудомісткість виробничої програми:

$$TM_{в.пр} = TM * OV,$$

де $TM_{в.пр}$ – трудомісткість виробничої програми, люд.-год.;

TM – трудомісткість виробництва одиниці продукції, люд.-год.;

OV – обсяг виробництва продукції, од.

Чисельність відрядників:

$$ЧП_{вд} = TM_{в.пр} / (РЧ_{пл} * K_{в.н})$$

де $ЧП_{вд}$ – планова чисельність працівників-відрядників, осіб;

$TM_{в.пр}$ – трудомісткість виробничої програми, люд.-год.;

$РЧ_{пл}$ – плановий корисний фонд робочого часу одного працівника, нормо-год.;

$K_{в.н}$ – коефіцієнт виконання норм виробітку.

Задача 2.

На підприємстві вироблено 67500 ц продукції, витрати праці – 375000 люд.-год. Валова продукція підприємства становить 4800000 грн., середньооблікова чисельність працівників – 600 осіб.

Визначити продуктивність праці по виробництву даної продукції і по підприємству в цілому.

Підказка:

Витрати праці на 1 ц продукції:

$$TM = П / OV$$

де TM – трудомісткість виробництва продукції, люд.-год./ц;

$П$ – витрати праці на виробництво продукції, люд.-год.;

OV – обсяг виробництва продукції, ц.

Вироблено продукції на 1 люд.-год.:

$$ПР = OV / П$$

де $ПР$ – вироблено молока на 1 люд.-год.;

Продуктивність праці по підприємству:

$$ПП = ВП / ЧП$$

де $ПП$ – продуктивність праці по підприємству, грн./особу;

ВП – валова продукція підприємства, грн.;
ЧПс.о – середньооблікова чисельність працівників, осіб.

Задача 3.

Підсобний працівник обслуговує трьох основних працівників. Його годинна тарифна ставка 12 грн. при 8-годинному робочому дні. Змінна норма виробітку кожного із основних працівників становить 50 шт./зм, а фактичне виконання цієї норми за зміну становило: першим робітником – 98,5 %; другим – 118,4 %; третім – 110 %. Визначити фактичний денний заробіток працівника-підсобника.

Підказка:

Система оплати праці підсобника – непряма відрядна.

Непряма відрядна розцінка: $РЦ_{н.в} = (T_{г} * T_{сг}) / (ЧП_{осн} * НВ_{зм})$

де $РЦ_{н.в}$ – розцінка непряма відрядна, грн.;

$T_{г}$ – тривалість робочого дня, год.;

$T_{сг}$ – годинна тарифна ставка працівника, грн.;

$ЧП_{осн}$ – чисельність основних працівників, яких обслуговує підсобний працівник, осіб;

$НВ_{зм}$ – змінна норма виробітку, шт./зм.

Фактичний заробіток підсобника за день:

$ЗП_{нд.в} = РЦ_{н.в} * (НВ_{зм} * V_{нв1\%} + НВ_{зм} * V_{нв2\%} + НВ_{зм} * V_{нв3\%})$,

де $ЗП_{нд.в}$ – заробітна плата працівника-підсобника за день, грн.;

$НВ_{зм}$ – змінна норма виробітку, шт./зм;

$V_{нв1\%}$, $V_{нв2\%}$, $V_{нв3\%}$ – виконання норми виробітку відповідно першим, другим, третім основним робітником, коефіцієнт.

Задача 4.

Тарифний фонд оплати праці підприємства у плановому році повинен становити 400 тис. грн. Крім того передбачено низку доплат: по преміальних системах – 42 тис. грн.; за роботу в нічні зміни – 1,2 тис. грн.; бригадирам за керівництво бригадою – 0,82 тис. грн.; щорічні основні та додаткові відпустки – 38 тис. грн.; виконання громадських обов'язків – 0,7 тис. грн. Визначити годинний і річний фонди оплати праці по підприємству.

Підказка:

Годинний фонд оплати праці:

$ФОП_{г} = ФОП_{осн} + П_{м} + ДП_{н.зм} + ДП_{кер}$,

де $ФОП_{г}$ – годинний фонд оплати праці, грн.;

ФОП_{осн} – тарифний фонд оплати праці підприємства, грн.;

П_м – преміальні виплати, грн.;

ДП_{н.зм} – доплати за роботу в нічні зміни, грн.;

ДП_{кер} – доплати за керівництво бригадою, грн.

Річний фонд оплати праці:

ФОП_р = ФОП_г + ВД_щ + ДП_{гр.об},

де ФОП_р – річний фонд оплати праці, грн.;

ВД_щ – щорічні відпустки, грн.;

ДП_{гр.об} – доплати за виконання громадських обов'язків, грн.

Задача 5.

Визначити місячну заробітну плату працівника з годинною тарифною ставкою 50,70 грн., якщо за місяць він відпрацював 168,9 год. і йому встановлено доплату за умови праці 8 % тарифної ставки і нарахована премія в розмірі 40 % основного заробітку.

Підказка:

Основний заробітна плата працівника:

$ЗП_{осн} = ТС_г * РЧ_м$,

де ЗП_{осн} – основна заробітна плата працівника за місяць, грн.;

ТС_г – годинна тарифна ставка, грн.;

РЧ_м – фактично відпрацьований час працівником за місяць, год.

Доплата за умови праці:

$ДП_{ум.пр} = ЗП_{осн} * КДП$,

де ДП_{ум.пр} – доплата за умови праці, грн.;

ЗП_{осн} – основна заробітна плата працівника за місяць, грн.;

КДП – коефіцієнт доплати за умови праці.

Сума премії:

$П_м = ((ЗП_{осн} + ДП_{ум.пр}) * П_м\%) / 100\%$

де П_м – сума преміальних виплат, грн.;

ЗП_{осн} – основна заробітна плата працівника за місяць, грн.;

ДП_{ум.пр} – доплата за умови праці, грн.;

П_{м%} – відсоток премії у розмірі до основної заробітної плати, грн.

Місячна заробітна плата працівника:

$ЗП_м = ЗП_{осн} + ДП_{ум.пр} + П_м$,

де ЗП_м – місячна заробітна плата працівника, грн.;

ЗП_{осн} – основна заробітна плата працівника за місяць, грн.;

ДП_{ум.пр} – доплата за умови праці, грн.;

P_m – сума преміальних виплат, грн.

Перелік питань для дискусії:

1. Сформулюйте ринкове визначення заробітної плати. Від яких чинників залежить її величина?
2. Назвіть та охарактеризуйте принципи вибору форм і систем оплати праці.
3. Наведіть форму мотивуючої оплати праці та поясніть позначення.
4. У чому полягає принцип інформативності при мотивуючій оплаті праці?
5. Які принципи необхідно враховувати при побудові схем оплати праці?

Питання для самоконтролю:

1. Сформулюйте ринкове визначення заробітної плати.
2. Чинники впливу на величину заробітної плати?
3. Функції заробітної плати.
4. Принципи вибору форм і систем оплати праці.
5. Основні елементи тарифної системи.
6. Форма мотивуючої оплати праці та поясніть позначення.
7. У чому полягає принцип інформативності при мотивуючій оплаті праці?
8. Принципи побудови схем оплати праці.
9. Системи оплати праці при відрядній формі.
10. Системи оплати при погодинній формі

РОЗДІЛ 2. РЕСУРСИ У ЛІСОВОМУ ТА САДОВО-ПАРКОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

ТЕМА 5. ОСНОВНІ ЗАСОБИ В ЛІСОВОМУ І САДОВО-ПАРКОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

План:

1. Основні засоби: склад, структура, оцінка і переоцінка.
2. Амортизація та методи нарахування амортизаційних відрахувань.
3. Знос, його види та форми усунення.
4. Ефективність відтворення та використання основних засобів.
5. Показники використання земель лісового фонду.

Завдання 1.

Використовуючи літературні джерела та конспект лекції скласти тестові завдання для самоперевірки знань з теми. Завдання повинно мати чотири варіанта відповіді, серед яких одна правильна

Завдання 2.

Представити у вигляді блок-схеми або текстовому форматі складові таких понять як:

- об'єкти основних засобів;
- структура основних засобів;
- класифікація основних засобів
- види вартісної оцінки основних засобів
- показники ефективності відтворення основних засобів.

Завдання 3.

Сформуйте перелік дискусійних теоретичних питань до теми.

Завдання 4.

Встановіть принципові відмінності між методами нарахування амортизації і наведіть їх порівняльні переваги

Задача 1.

Визначте середньорічну вартість основних виробничих фондів підприємства. Вартість основних фондів на початок року становила 14230 тис. грн., з 1 березня планового року вибувають засоби вартістю 825 тис. грн., а 1 червня планового року вводяться нові фонди вартістю 377 тис. грн..

Підказка:

Середньорічна вартість основних виробничих фондів розраховується за формулою:

$$\text{ОсФ}_{\text{ср}} = \text{ОсФ}_{\text{п}} - ((\text{ОсФ}_{\text{виб}} * T_{\text{м}}) / 12) + ((\text{ОсФ}_{\text{над}} * T_{\text{м}}) / 12)$$

де $\text{ОсФ}_{\text{ср}}$ – середньорічна вартість основних фондів підприємства, грн.;

$\text{ОсФ}_{\text{п}}$ – основні фонди на початок року, грн.;

$\text{ОсФ}_{\text{виб}}$ – вартість основних фондів, що вибула, грн.;

$\text{ОсФ}_{\text{над}}$ – вартість основних фондів, що надійшла, грн.;

$T_{\text{м}}$ – термін експлуатації відповідних фондів протягом року, місяці.

Задача 2.

Розрахувати середньорічну вартість основних виробничих фондів підприємства. Вартість основних фондів на початок року становила 27600 тис. грн., з 01.07 планового року вибувають фонди вартістю 1200 тис. грн., а 01.09 планового року вводяться нові фонди вартістю 850 тис. грн.

Підказка:

Середньорічна вартість основних виробничих фондів розраховується за формулою:

$$\text{ОсФ}_{\text{ср}} = \text{ОсФ}_{\text{п}} - ((\text{ОсФ}_{\text{виб}} * T_{\text{м}}) / 12) + ((\text{ОсФ}_{\text{над}} * T_{\text{м}}) / 12)$$

де $\text{ОсФ}_{\text{ср}}$ – середньорічна вартість основних фондів підприємства, грн.;

$ОсФ_{п}$ – основні фонди на початок року, грн.;

$ОсФ_{виб}$ – вартість основних фондів, що вибула, грн.;

$ОсФ_{над}$ – вартість основних фондів, що надійшла, грн.;

T_m – термін експлуатації відповідних фондів протягом року, місяці.

Задача 3.

Проаналізувати склад і структуру основних фондів підприємства.
Зробити висновки.

Таблиця 1

Склад і структура основних фондів у ДП «Ліс»

Групи основних засобів	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2022 р. у % до 2020 р.
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	
Будинки, споруди та передавальні пристрої	6905		7302		12383		
Машини та обладнання	13985		18470		23898		
Транспортні засоби	1426		1735		2216		
Інструменти, прилади	651		819		988		
Робоча і продуктивна худоба	1360		1874		2416		
Багаторічні насадження	35		36		36		
Малоцінні необоротні матеріальні активи	178		255		469		
Капітальні витрати на поліпшення земель	18		80		149		
Всього	24558		30571		42555		

Задача 4.

Розрахувати показники руху основних фондів, якщо їх вартість на початок року становить 10144 тис. грн., надійшло основних фондів – 2143 тис. грн., вибуло – 894 тис. грн.

Підказка:

Наявність основних фондів на кінець року:

$$ОсФ_{к} = ОсФ_{п} + ОсФ_{над} - ОсФ_{виб},$$

де $ОсФ_{к}$ – вартість основних фондів на кінець року, грн.;

$ОсФ_{п}$ – вартість основних фондів на початок року, грн.;

$ОсФ_{над}$ – вартість основних фондів, що надійшла протягом року, грн.;

$ОсФ_{виб}$ – вартість основних фондів, що вибула протягом року, грн.

Річний приріст основних фондів:

$$\Delta ОсФ = ОсФ_{к} - ОсФ_{п},$$

де $\Delta ОсФ$ – річний приріст основних фондів, грн.;

$ОсФ_{к}$ – вартість основних фондів на кінець року, грн.;

ОсФ_п – вартість основних фондів на початок року, грн.

Коефіцієнт зростання основних фондів:

$$K_{зр} = (ОсФ_{к} / ОсФ_{п}) * 100\%$$

де K_{зр} – коефіцієнт зростання основних фондів, %.

Темп приросту основних фондів:

$$T_{пр} = (\Delta ОсФ / ОсФ_{п}) * 100\%$$

де T_{пр} – темп приросту основних фондів, %.

Коефіцієнт відновлення основних фондів:

$$K_{від} = (\Delta ОсФ / ОсФ_{п}) * 100\%$$

де K_{від} – коефіцієнт відновлення основних фондів, %.

Коефіцієнт вибуття основних фондів:

$$K_{виб} = (ОсФ_{виб} / ОсФ_{п}) * 100\%$$

де K_{виб} – коефіцієнт вибуття основних фондів, %.

Термін оновлення основних фондів:

$$T_{он} = 100 / (K_{від} - K_{виб})$$

де T_{он} – термін оновлення основних фондів, років;

K_{від} – коефіцієнт відновлення основних фондів, %;

K_{виб} – коефіцієнт вибуття основних фондів, %.

Коефіцієнт заміни (простого відтворення) основних фондів:

$$K_{пр.он} = (ОсФ_{виб} / ОсФ_{над}) * 100\%$$

де K_{пр.он} – коефіцієнт заміни (простого відтворення) основних фондів, %.

Коефіцієнт розширеного відтворення основних фондів:

$$K_{роз.он} = (\Delta ОсФ / ОсФ_{над}) * 100\%$$

де K_{роз.он} – коефіцієнт розширеного відтворення основних фондів, %.

Задача 5.

У підприємстві 5000 га сільськогосподарських угідь, середньорічна вартість основних фондів – 7000 тис. грн., оборотних фондів – 5000 тис. грн., прибуток – 360 тис. грн., валова продукція – 5000 тис. грн., середньооблікова чисельність працівників – 500 осіб.

Розрахувати фондовіддачу, фондомісткість, фондозабезпеченість, фондоозброєність, норму прибутку.

Підказка:

Фондовіддача:

$$ФВ = ВП / ОсФ_{ср}$$

де ФВ – фондовіддача основних фондів, грн.;

ВП – валова продукція підприємства, грн.;

ОсФ_{ср} – середньорічна вартість основних фондів підприємства, грн.

Фондомісткість (обернений показник до фондовіддачі):

$$\Phi В = \text{Ос}\Phi_{\text{ср}} / \text{ВП}$$

де $\Phi М$ – фондомісткість основних фондів, грн.

Фондозабезпеченість:

$$\Phi_{\text{заб}} = \text{Ос}\Phi_{\text{ср}} / \text{ПЛ}_{\text{с.у}}$$

де $\Phi_{\text{заб}}$ – фондозабезпеченість підприємства, грн./га;

$\text{ПЛ}_{\text{с.у}}$ – площа сільськогосподарських угідь, га.

Фондоозброєність праці:

$$\Phi_{\text{озб}} = \text{Ос}\Phi_{\text{ср}} / \text{ЧП}_{\text{с.о}}$$

де $\Phi_{\text{озб}}$ – фондоозброєність праці, грн./особу;

$\text{ЧП}_{\text{с.о}}$ – середньооблікова чисельність працівників, зайнятих у виробництві, осіб.

Норма прибутку:

$$Н_{\text{пр}} = (\text{Пр} / (\text{Ос}\Phi_{\text{ср}} + \text{Об}\Phi_{\text{ср}})) * 100\%$$

де $Н_{\text{пр}}$ – норма прибутку підприємства, %;

Пр – прибуток підприємства, грн

$\text{Ос}\Phi_{\text{ср}}$ – середньорічна вартість основних фондів підприємства, грн.;

$\text{Об}\Phi_{\text{ср}}$ – середньорічна вартість оборотних фондів підприємства, грн.

Задача 6.

На підприємстві використовують обладнання, що було придбане 2 роки тому за ціною 1350 тис. грн. З урахуванням технологічних особливостей та режиму роботи підприємства очікується, що обладнання такого класу має працювати 5 років (очікуваний термін служби). На теперішній час ціна такого обладнання становить 1100 тис. грн.

Визначити ступінь зносу обладнання підприємства.

Підказка:

Ступінь фізичного зносу:

$$К_{\text{ф.зн}} = (T_{\text{ф}} / T_{\text{к.в}}) * 100\%$$

де $К_{\text{ф.зн}}$ – коефіцієнт фізичного зносу обладнання;

$T_{\text{ф}}$ – фактичний термін використання обладнання, років;

$T_{\text{к.в}}$ – термін корисного використання обладнання, років.

Таким чином, за два роки експлуатації виробничий потенціал обладнання зменшився на 40 %.

Ступінь морального зносу обладнання:

$$К_{\text{м.зн}} = ((\text{ПрВ} - \text{ВдВ}) / \text{ПрВ}) * 100\%$$

де $К_{\text{м.зн}}$ – коефіцієнт морального зносу;

ПрВ – первісна вартість обладнання, грн.;

ВдВ – відновна вартість обладнання, грн.

Задача 7.

Визначити основні показники ефективності використання основних виробничих фондів (прибуток, валову продукцію, фондівіддачу, фондомісткість, рівень рентабельності фондів, термін окупності капіталовкладень) за такими даними: повна собівартість продукції – 3000 тис. грн.; рівень рентабельності – 50 %; вартість основних виробничих фондів – 10000 тис. грн.

Підказка:

Прибуток:

$$Пр = (ПС * Р) / 100 \%$$

де Пр – прибуток підприємства, грн.;

ПС – повна собівартість продукції підприємства, грн.;

Р – рівень рентабельності підприємства, %.

Валова продукція:

$$ВП = ПС + Пр,$$

де ВП – валова продукція підприємства, грн.;

ПС – повна собівартість продукції підприємства, грн..

Фондовіддача:

$$ФВ = ВП / ОсФ_{ср}$$

де ФВ – фондівіддача основних фондів, грн.;

ОсФ_{ср} – середньорічна вартість основних фондів підприємства, грн.

Фондомісткість (обернений показник до фондівіддачі):

$$ФВ = ОсФ_{ср} / ВП$$

де ФМ – фондомісткість основних фондів, грн.

Рівень рентабельності фондів:

$$Р_{ф} = (Пр / ОсФ_{ср}) * 100\%$$

де Р_ф – рівень рентабельності фондів, %.

ОсФ_{ср} – середньорічна вартість основних фондів підприємства, грн.

Термін окупності капіталовкладень:

$$Т_{ок} = ОсФ_{ср} / Пр$$

де Т_{ок} – термін окупності капіталовкладень, років.

Задача 8.

У підприємстві 3500 га сільськогосподарських угідь, основних фондів – 7700 тис. грн., оборотного капіталу – 4800 тис. грн., прибуток – 420 тис. грн., валова продукція – 4090 тис. грн., середньооблікова чисельність працівників – 312 осіб.

Розрахувати показники забезпеченості та ефективності використання основних фондів підприємства.

Підказка:

Фондовіддача:

$$\Phi В = ВП / ОсФ_{ср}$$

де $\Phi В$ – фондовіддача основних фондів, грн.;

ВП – валова продукція підприємства, грн.;

ОсФ_{ср} – середньорічна вартість основних фондів підприємства, грн.

Фондомісткість (обернений показник до фондовіддачі):

$$\Phi В = ОсФ_{ср} / ВП$$

де $\Phi М$ – фондомісткість основних фондів, грн.

Фондозабезпеченість:

$$\Phi_{заб} = ОсФ_{ср} / ПЛ_{с.у}$$

де $\Phi_{заб}$ – фондозабезпеченість підприємства, грн./га;

ПЛ_{с.у} – площа сільськогосподарських угідь, га.

Фондоозброєність праці:

$$\Phi_{озб} = ОсФ_{ср} / ЧП_{с.о}$$

де $\Phi_{озб}$ – фондоозброєність праці, грн./особу;

ЧП_{с.о} – середньооблікова чисельність працівників, зайнятих у виробництві, осіб.

Норма прибутку:

$$Н_{пр} = (Пр / (ОсФ_{ср} + ОбФ_{ср})) * 100\%$$

де $Н_{пр}$ – норма прибутку підприємства, %;

Пр – прибуток підприємства, грн

ОсФ_{ср} – середньорічна вартість основних фондів підприємства, грн.;

ОбФ_{ср} – середньорічна вартість оборотних фондів підприємства, грн.

Перелік питань для дискусії:

1. За якими вартостями та з якою метою здійснюється облік основних засобів?
2. За якими ознаками основні засоби поділяються на активні і пасивні?
3. Що таке моральний та фізичний знос?
4. Охарактеризуйте показники ефективності використання основних фондів підприємства.
5. Як здійснюється кругообіг основних засобів?

Питання для самоконтролю:

1. Обґрунтуйте сутність поняття основних засобів.
2. Наведіть класифікацію основних засобів.

3. За якими вартостями та з якою метою здійснюється облік основних засобів?
4. За якими ознаками основні засоби поділяються на активні і пасивні?
5. Що таке моральний та фізичний знос?
6. Охарактеризуйте показники ефективності використання основних фондів підприємства.
7. Як здійснюється кругообіг основних засобів?
8. Що таке амортизація основних засобів.
9. Які існують джерела відтворення основних засобів.

ТЕМА 6. НЕМАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ І АКТИВИ В ЛІСОВОМУ І САДОВО-ПАРКОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

План:

1. Поняття і види нематеріальних активів.
2. Вартісна оцінка нематеріальних активів.
3. Амортизація нематеріальних активів.

Завдання 1. Спробуйте сформулювати власне визначення поняття «нематеріальні активи», поклавши в основу їх основні ознаки.

Завдання 2. На основі ознайомлення з особливостями видів об'єктів інтелектуальної власності необхідно з'ясувати, які з них більш розповсюджені в галузі лісового і садово-паркового господарства.

Завдання 3. Встановити відмінності між нетрадиційними об'єктами інтелектуальної власності і оцінити їх порівняльні переваги.

Завдання 4. Використовуючи літературні джерела та конспект лекції скласти тестові завдання для самоперевірки знань з теми. Завдання повинно мати чотири варіанта відповіді, серед яких одна правильна.

Задача 1.

Виробничі потужності за ліцензією дають можливість виробити 7 000 ц продукції за ціною 45 грн./ц з розрахунковим рівнем рентабельності 36%. Оскільки ця технологія не може бути використана іншими суб'єктами господарювання, бо ліцензія є виключною, то частка ліцензіара в прибутку ліцензіата становить 16 %.

Визначте ціну ліцензії у формі щорічних відрахувань (роялті) від вартості виробленої продукції по ліцензії із застосуванням «ноу-хау».

Підказка:

Ставка роялті:

$$C_{\text{ТрЛ}} = ((P * Ч_{\text{лц}}) / (1+P)) * 100\%$$

де $C_{\text{ТрЛ}}$ – ставка роялті, %;

P – рівень рентабельності виробництва продукції з використанням «ноу-хау», коефіцієнт;

$Ч_{\text{лц}}$ – частка ліцензіара в прибутку ліцензіата, коефіцієнт.

Прибуток ліцензіата від застосування «ноу-хау»:

$$Pr = (Ц - C) \cdot OB,$$

де Pr – прибуток ліцензіата від застосування “ноу-хау”, грн.;

$Ц$ – ціна реалізації продукції, грн./ц;

C – повна собівартість реалізованої продукції, грн./ц;

OB – обсяг виробництва продукції за ліцензією, ц.

Собівартість реалізованої продукції:

$$C = Ц / (1+P)$$

де C – повна собівартість реалізованої продукції, грн./ц;

$Ц$ – ціна реалізації продукції, грн./ц;

P – рівень рентабельності виробництва, коефіцієнт.

Розмір щорічних відрахувань роялті на користь ліцензіара становить:

$$РЛ = C_{\text{ТрЛ}} * Pr,$$

де $РЛ$ – щорічні відрахування роялті, грн.;

$C_{\text{ТрЛ}}$ – ставка роялті, коефіцієнт;

Pr – прибуток ліцензіата від застосування «ноу-хау», грн

Задача 2.

Підприємство проводить аналіз доцільності придбання ліцензії на право використання нової технології при виробництві продукції. Прогнозований річний обсяг виробництва продукції – 4500 одиниць. Очікувана собівартість продукції, виробленої за власною технологією – 1 520 грн., а виробу, виробленої на основі ліцензії – менше на 22,5 %. Нормативна рентабельність виробленої підприємством продукції становить 18 %.

Визначити ціну придбання ліцензії за умови, що вона не перевищуватиме 43 % річного валового прибутку підприємства від виробництва продукції за такою ліцензією.

Підказка:

Собівартість продукції, виробленої за ліцензією:

$$C_{\text{лц}} = (C_{\text{вл}} * (100 - \Delta C)) / 100$$

де $C_{\text{лц}}$ – собівартість продукції, виробленої за ліцензією, грн./од.;

$C_{\text{вл}}$ – собівартість продукції, виробленої за власною технологією, грн./од.;

ΔC – відносна зміна собівартості продукції, собівартість продукції, виробленої за власною технологією, %.

Ціна реалізації одиниці продукції виробленої за ліцензією:

$$Ц_{\text{лц}} = C_{\text{лц}} * (1 + P),$$

де $Ц_{\text{лц}}$ – ціна реалізації одиниці продукції виробленої за ліцензією, грн./од.;

$C_{\text{лц}}$ – собівартість продукції, виробленої за ліцензією, грн./од.;

P – нормативна рентабельність продукції, коефіцієнт.

Валовий прибуток від реалізації продукції, виробленої за ліцензією:

$$\text{Пр}_{\text{лц}} = (Ц_{\text{лц}} - C_{\text{лц}}) * \text{ОВ}_{\text{пл}},$$

$\text{Пр}_{\text{лц}}$ – валовий прибуток від реалізації продукції, виробленої за ліцензією, грн.;

$Ц_{\text{лц}}$ – ціна реалізації одиниці продукції виробленої за ліцензією, грн./од.;

$C_{\text{лц}}$ – собівартість продукції, виробленої за ліцензією, грн./од.;

$\text{ОВ}_{\text{пл}}$ – прогнозований обсяг виробництва продукції, ц.

Ціна придбання ліцензії:

$$\text{ЛЦ} = (\text{Пр}_{\text{лц}} * Ч_{\text{лц}}) / 100$$

де ЛЦ – ціна придбання ліцензії, грн.;

$\text{Пр}_{\text{лц}}$ – валовий прибуток від реалізації продукції, виробленої за ліцензією, грн.;

$Ч_{\text{лц}}$ – частка ціни ліцензії у відсотках до валового прибутку підприємства від реалізації продукції, виробленої за ліцензією, %.

Задача 3.

Науково-виробниче підприємство мало власні нематеріальні активи, балансова вартість яких на початок року становила 348750 грн. У поточному році планується розробити і продавати 370 примірників навчальної комп'ютерної програми для вищих навчальних закладів України. Орієнтована вартість одного примірника становитиме 4550 грн.

Виробниче підприємство зі США запропонувало підприємству придбати право на користування її товарним знаком, що має високий попит на ринку. Комерційна вартість товарного знаку – 17 тис. дол. США. Курс долара на момент придбання товарного знаку прогнозується на рівні 8,14 грн. Підприємство також прийняло рішення придбати «ноу-хау» у сфері виробництва ексклюзивного комплектуючого виробу у спорідненого підприємства з Канади. Вартість ліцензії на використання «ноу-хау» становить

21% від рівня обсягу продажу продукції з використанням ліцензії, який у поточному році очікується на рівні 290 тис. грн.

Визначити балансову вартість накопичених підприємством нематеріальних активів на кінець поточного року.

Підказка:

Сума виручки від реалізації навчальної програми:

$$V_{\text{рн.пр}} = \Pi_{\text{н.пр}} * K_{\text{пр}},$$

де $V_{\text{рн.пр}}$ – сума виручки від реалізації навчальної програми, грн.;

$\Pi_{\text{н.пр}}$ – ціна одного примірника навчальної програми, грн.;

$K_{\text{пр}}$ – кількість примірників навчальної програми, од.

Вартість ліцензії на право використання «ноу-хау»:

$$\text{ЛЦ} = (V_{\text{рлц}} * \text{Ч}_{\text{лц}}) * 100$$

де ЛЦ – вартість ліцензії на право використання “ноу-хау”, грн.;

$V_{\text{рлц}}$ – виручка від продажу продукції, виробленої з використанням ліцензії, грн.;

$\text{Ч}_{\text{лц}}$ – частка ціни ліцензії у відсотках до виручки від реалізації продукції, виробленої за ліцензією, грн.

Балансова вартість накопичених підприємством нематеріальних активів на кінець поточного року:

$$\text{НМА}_\text{к} = \text{НМА}_\text{п} + V_{\text{рн.пр}} + V_{\text{т.зн}} + \text{ЛЦ},$$

де $\text{НМА}_\text{к}$ – нематеріальні активи підприємства на кінець року, грн.;

$\text{НМА}_\text{п}$ – нематеріальні активи підприємства на початок року, грн.;

$V_{\text{рн.пр}}$ – сума виручки від реалізації навчальної програми, грн.;

$V_{\text{т.зн}}$ – вартість придбаного товарного знаку, грн.;

ЛЦ – вартість ліцензії на право використання «ноу-хау», грн.

Задача 4.

Використовуючи дані таблиці 1, визначити, який із двох об’єктів інтелектуальної власності має більшу прибутковість.

Таблиця 1

Показники оцінки об’єктів інтелектуальної власності АТ «Веселий ліс»

Показники	Об’єкт А	Об’єкт В
Прогнозований обсяг виробництва продукції, тис. т	175	184
Розрахункова ціна одиниці продукції з використанням об’єкту інтелектуальної власності, грн.	1245	1164
Розрахункова собівартість одиниці продукції з використанням об’єкту інтелектуальної власності, грн.	820	750
Питома вага прибутку від реалізації, що припадає на об’єкт інтелектуальної власності, %	18,6	19,1

Термін використання об'єкту А – 6 років, ставка дисконту – 4 %; об'єкту Б – 5 років і 6 % відповідно. Коефіцієнт дисконтування визначається за фінансовими таблицями і становить 5,2421 та 4,8033 відповідно.

Підказка:

Прибутковість об'єкту:

$$\text{Пр}_i = K_d * (\text{ЧП}_p / 100) * \text{ОВ}_{\text{пр}} * (\text{Ц} - \text{С})$$

де Пр_i – прибутковість і-го об'єкту інтелектуальної власності, грн.;

K_d – коефіцієнт дисконтування;

ЧП_p – частка прибутку від реалізації, що припадає на об'єкт інтелектуальної власності, %;

$\text{ОВ}_{\text{пр}}$ – прогнозований обсяг виробництва продукції, т;

Ц – розрахункова ціна одиниці продукції з використанням об'єкту інтелектуальної власності, грн./т;

С – розрахункова собівартість одиниці продукції з використанням об'єкту інтелектуальної власності, грн./т.

Задача 5.

Підприємство придбало нематеріальний актив вартістю 45 тис. грн. (без ПДВ). Термін експлуатації активу згідно зі встановленою обліковою політикою підприємства – 5 років.

Розрахувати річну та місячну суму амортизаційних відрахувань.

Підказка:

Річна сума амортизаційних відрахувань:

$$A_p = \text{ВА} / T$$

де A_p – річна сума амортизації, грн.;

ВА – вартість, що амортизується, грн.;

T – очікуваний термін корисного використання основного засобу, років.

Сума щомісячних амортизаційних відрахувань:

$$A_{\text{міс}} = A_p / 12$$

де $A_{\text{міс}}$ – сума щомісячних амортизаційних відрахувань, грн..

Перелік питань для дискусії:

1. Поясніть різницю між термінами «нематеріальні активи»; «об'єкти інтелектуальної власності»; «ноу-хау»; «право користування».
2. Назвіть активи, що відносяться до об'єктів промислової власності.
3. Наведіть і поясніть класифікацію нематеріальних активів.
4. Охарактеризуйте авторські та суміжні з ним права; гудвіл.
5. Обґрунтуйте джерела поповнення обігових коштів.
6. Охарактеризуйте процес амортизації нематеріальних активів.
7. Що таке переоцінена вартість нематеріального активу?

Питання для самоконтролю:

1. Визначити значення нематеріальних активів для сучасної системи господарювання і підвищення ефективності виробництва.
2. Охарактеризувати види нематеріальних активів.
3. Перелічіть об'єкти, що відносяться до інтелектуальної власності?
4. Що включається до об'єктів промислової власності?
5. Які об'єкти охороняються авторським правом?
6. Поясніть способи та джерела придбання нематеріальних активів та їх грошову оцінку.
7. Охарактеризуйте особливості використання окремих об'єктів промислової власності.
8. Визначте змістовну характеристику об'єктів інтелектуальної власності, що охороняються авторськими і суміжними правами.
9. Розкрийте сутність та ефективність використання "ноу-хау" в діяльності підприємств.
10. Назвіть види патентно-ліцензійної діяльності підприємств за ринкових умов господарювання.

ТЕМА 7. ОБОРОТНІ ЗАСОБИ І ОБІГОВІ КОШТИ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

План:

1. Поняття про оборотні кошти і засоби.
2. Кругообіг оборотних засобів та їх класифікація.
3. Показники використання оборотних засобів.

Завдання 1.

Використовуючи літературні джерела та конспект лекції, складіть 5 тестових завдань для самоперевірки знань з теми. Завдання повинно мати чотири варіанта відповіді, серед яких одна правильна.

Завдання 2.

Використовуючи літературні джерела (не менше 5), систематизувати підходи до визначення поняття «оборотні кошти», «оборотні фонди», «фонди обігу» результати оформити у вигляді таблиці.

Визначення	Автор	Джерело

Завдання 3.

Представити у вигляді блок-схеми складові таких понять як:

- стадії кругообороту оборотних фондів;
- класифікація оборотних фондів;
- показники ефективності використання оборотних засобів.

Задача 1.

Розрахувати норматив оборотних фондів у незавершеному виробництві, якщо протягом року планується виробити 1000 ц продукції, собівартість якої становить 183 грн./ц. Тривалість циклу виробництва 9 днів, на його початку витрачається 405 грн.

Підказка:

Коефіцієнт наростання витрат становить:

$$K_{\text{нар.в}} = (BB_{\text{п}} + 0,5 * C) / BB_{\text{п}} + C$$

де $K_{\text{нар.в}}$ – коефіцієнт наростання витрат;

$BB_{\text{п}}$ – виробничі витрати на початку циклу виробництва, грн.;

C – собівартість виробництва продукції, грн./ц;

0,5 – коефіцієнт перерахунку незавершеного виробництва у готову продукцію.

Норматив оборотних фондів у незавершеному виробництві становить:

$$NM_{\text{н.в}} = (OB * C * T_{\text{в.ц}} * K_{\text{нар.в}}) / T_{\text{к}}$$

де $NM_{\text{н.в}}$ – норматив оборотних фондів у незавершеному виробництві, грн.;

OB – обсяг виробництва продукції за рік, ц;

C – собівартість продукції, грн./ц;

$T_{\text{в.ц}}$ – тривалість виробничого циклу, днів;

$K_{\text{нар.в}}$ – коефіцієнт наростання витрат;

$T_{\text{к}}$ – календарна тривалість періоду (рік), днів.

Задача 2.

У плановому періоді внаслідок впровадження організаційно-технічних заходів час одного обороту оборотних активів зменшиться до 58 днів. У

базовому періоді обсяг реалізованої продукції становив 32 млн. грн., а середньорічний залишок нормованих оборотних активів – 5,5 млн. грн.

Визначити, на скільки днів скоротиться період обороту оборотних активів та абсолютну суму вивільнених оборотних активів.

Підказка:

Середньорічний залишок нормованих оборотних активів за умови, що обсяг реалізованої продукції не змінився:

$$З_{пл} = (T_{об\ пл} * Вр_{пл}) / 360$$

де $З_{пл}$ – середньорічний залишок нормованих оборотних активів, грн.;

$T_{об\ пл}$ – тривалість одного обороту оборотних активів у плановому періоді, днів;

$Вр_{пл}$ – виручка від реалізації продукції у плановому періоді, грн.

Період обороту оборотних активів у базовому періоді:

$$T_{б\ об} = (360 * З_б) / Вр_б$$

де $T_{б\ об}$ – тривалість одного обороту оборотних активів у базовому періоді, днів;

$З_б$ – середньорічний залишок нормованих оборотних активів у базовому періоді, грн..

$Вр_б$ – виручка від реалізації продукції у базовому періоді, грн.

Період обороту оборотних активів скоротиться на:

$$\Delta T_{об} = T_{об\ б} - T_{об\ пл}$$

де $\Delta T_{об}$ – абсолютне скорочення обороту оборотних активів, днів;

$T_{об\ б}$, $T_{об\ пл}$ – тривалість одного обороту оборотних активів відповідно у базовому та плановому періодах, днів.

Сума вивільнених нормованих оборотних активів:

$$\Delta З = З_б - З_{пл}$$

де $\Delta З$ – сума вивільнених нормованих оборотних активів, грн.;

$З_б$, $З_{пл}$ – середньорічний залишок нормованих оборотних активів відповідно у базовому та плановому періодах, грн..

Задача 3.

Визначити показники використання оборотного капіталу (коефіцієнт оборотності, коефіцієнт завантаження, тривалість обороту, рівень рентабельності оборотного капіталу), якщо виручка підприємства від реалізації продукції становила 4400 тис. грн., вартість середньорічного залишку оборотних фондів – 550 тис. грн., прибуток підприємства – 480 тис. грн.

Підказка:

Коефіцієнт обороту оборотного капіталу:

$$K_{об} = V_p / OА_{ср}$$

де $K_{об}$ – коефіцієнт обороту оборотного капіталу;

V_p – виручка від реалізації продукції, грн.;

$OА_{ср}$ – середньорічна вартість оборотного капіталу, грн.

Коефіцієнт завантаження оборотного капіталу:

$$K_{об} = OА_{ср} / V_p$$

де $K_{зав}$ – коефіцієнт завантаження оборотного капіталу.

Тривалість одного обороту:

$$T_{об} = D_k / K_{об}$$

$T_{об}$ – тривалість одного обороту оборотного капіталу, днів;

D_k – календарна кількість днів у періоді;

$K_{об}$ – коефіцієнт оборотності оборотного капіталу.

Рівень рентабельності використання оборотного капіталу:

$$P_{OA} = (Pr_{ч} / OА_{ср}) * 100\%$$

де P_{OA} – рівень рентабельності використання оборотного капіталу, %;

$Pr_{ч}$ – чистий прибуток підприємства, грн.;

$OА_{ср}$ – середньорічна вартість оборотного капіталу, грн.

Задача 4.

У звітному році підприємство реалізувало продукції на 10500 тис. грн., витрати на виробництво становили 7800 тис. грн., середньорічна вартість нормованих оборотних активів підприємства – 450 тис. грн.

У плановому році планується збільшення обсягів реалізації на 12 % і зменшення середньооблікових залишків нормованих оборотних активів підприємства на 1,5 %.

Визначити, на скільки відсотків має збільшитися прибуток підприємства у плановому році за рахунок прискорення оборотності оборотних активів.

Підказка:

Прибуток, одержаний підприємством у базовому році:

$$Pr_б = V_p - ПС_б$$

де $Pr_б$ – прибуток підприємства у базовому періоді, грн.;

V_p – виручка від реалізації продукції у базовому періоді, грн.;

$ПС_б$ – повна собівартість реалізованої продукції у базовому періоді, грн.

Виручка від реалізації продукції у плановому періоді:

$$V_{пл} = V_б * (1 + K_{вр}),$$

де $V_{пл}$ – виручка від реалізації продукції у плановому періоді, грн.;

$V_б$ – виручка від реалізації продукції у базовому періоді, грн.;

$K_{вр}$ – коефіцієнт зміни виручки від реалізації продукції у плановому періоді.

Величина середньорічного залишку нормованих оборотних активів у плановому році:

$$З_{пл} = З_б * (1 + K_з)$$

де $З_{пл}$ – середньорічний залишок нормованих оборотних активів у плановому році, грн.;

$З_б$ – середньорічний залишок нормованих оборотних активів у базовому році, грн.;

$K_з$ – коефіцієнт зміни залишку нормованих оборотних активів.

Абсолютний приріст прибутку, одержаного внаслідок зміни оборотності оборотних активів підприємства:

$$\Delta \text{Пр} = \text{Пр}_б * (Вр_{пл} / Вр_б) * (ОА_{пл} / ОА_б) - \text{Пр}_б,$$

де $\Delta \text{Пр}$ – абсолютна зміна розміру прибутку, грн.;

$\text{Пр}_б$ – прибуток підприємства у базовому періоді, грн.;

$Вр_б, Вр_{пл}$ – виручка від реалізації продукції відповідно у базовому та плановому періодах, грн.;

$ОА_б, ОА_{пл}$ – середньорічна вартість оборотного капіталу відповідно у базовому та плановому періодах, грн.

Відносний приріст прибутку підприємства за рахунок зміни оборотності оборотного капіталу:

$$\Delta \text{Пр}_\% = (\Delta \text{Пр} / \text{Пр}_б) * 100\%$$

де $\Delta \text{Пр}_\%$ – відносний приріст прибутку підприємства за рахунок зміни оборотності оборотного капіталу, %;

$\Delta \text{Пр}$ – абсолютна зміна розміру прибутку, грн.;

$\text{Пр}_б$ – прибуток підприємства у базовому періоді, грн.

Задача 5.

Визначити структуру фондів обігу підприємства за наступними даними: готова продукція – 920 тис. грн., товари – 72 тис. грн., виробничі запаси – 3 695 тис. грн., векселі одержані – 99,6 тис. грн.

Задача 6.

Розрахувати норматив оборотних засобів у незавершеному виробництві, якщо протягом року планується виробити 3000 ц продукції, собівартість якої становить 75 грн./ц. Тривалість циклу виробництва 27 днів, на його початку витрачається 1500 грн.

Підказка:

Коефіцієнт наростання витрат становить:

$$K_{\text{нар.в}} = (BB_{\text{п}} + 0,5 * C) / BB_{\text{п}} + C$$

де $K_{\text{нар.в}}$ – коефіцієнт наростання витрат;

$BB_{\text{п}}$ – виробничі витрати на початку циклу виробництва, грн.;

C – собівартість виробництва продукції, грн./ц;

0,5 – коефіцієнт перерахунку незавершеного виробництва у готову продукцію.

Норматив оборотних фондів у незавершеному виробництві становить:

$$NM_{\text{н.в}} = (OB * C * T_{\text{в.ц}} * K_{\text{нар.в}}) / T_{\text{к}}$$

де $NM_{\text{н.в}}$ – норматив оборотних фондів у незавершеному виробництві, грн.;

OB – обсяг виробництва продукції за рік, ц;

C – собівартість продукції, грн./ц;

$T_{\text{в.ц}}$ – тривалість виробничого циклу, днів;

$K_{\text{нар.в}}$ – коефіцієнт наростання витрат;

$T_{\text{к}}$ – календарна тривалість періоду (рік), днів.

Перелік питань для дискусії:

1. Поясніть цикл кругообігу оборотний засобів.
2. Назвіть показники, які характеризують кругообіг і використання обігових коштів.
3. Наведіть і поясніть класифікацію оборотних засобів.
4. Обґрунтуйте джерела поповнення обігових коштів.
5. Охарактеризуйте шляхи поліпшення використання оборотних засобів.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення оборотних засобів. Що таке склад і структура оборотних засобів?
2. Дайте визначення оборотних виробничих фондів. Що належить до оборотних виробничих фондів?
3. Дайте визначення фондів обігу. Що входить до складу фондів обігу?
4. Поясніть стадії кругообігу оборотних засобів.
5. Наведіть і поясніть класифікацію оборотних засобів.
6. Назвіть та охарактеризуйте показники ефективності використання оборотних засобів.
7. Назвіть та охарактеризуйте показники ефективності використання оборотних виробничих фондів.

8. Назвіть основні напрями поліпшення використання оборотних засобів.

ТЕМА 8. ІНВЕСТИЦІЙНІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

План:

1. Інвестиції: поняття і види.
2. Виробничі інвестиції, планування та оцінка їх економічної ефективності.
3. Фінансові інвестиції. Види цінних паперів, їх характеристика.
4. Чинники впливу на ефективність інвестицій.

Завдання 1. Встановити відмінності між виробничими та фінансовими інвестиціями оцінити їх порівняльні переваги.

Завдання 2. Використовуючи літературні джерела та конспект лекції скласти тестові завдання для самоперевірки знань з теми. Завдання повинно мати чотири варіанта відповіді, серед яких одна правильна.

Задача 1.

Визначити термін окупності капітальних вкладень, якщо внаслідок освоєння коштів на суму 10500 тис. грн. одержано додатково 1312 тис. грн. прибутку.

Підказка:

Термін окупності капітальних вкладень:

$$T_{ок} = \Delta KB / \Delta \text{Пр}$$

де $T_{ок}$ – термін окупності капіталовкладень, років;

ΔKB – приріст капітальних вкладень, грн.;

$\Delta \text{Пр}$ – приріст прибутку за рахунок додаткових капітальних вкладень (економічний ефект), грн.

Задача 2.

Визначити і проаналізувати рівень прибутковості підприємства, якщо сукупний обсяг інвестицій у підприємство склав 3600 тис. грн., прибуток від реалізації – 850000. грн., позареалізаційний прибуток – 240000 грн. Сума капіталу підприємства становить 45000 тис. грн.

Сума податків становить 320000. грн. Відсоток за державними облігаціями – 11%, а відсоткова ставка за довгостроковими кредитами – 16%. Середньогалузевий рівень прибутковості становить 20,4 %.

Підказка:

Прибутковість інвестицій у підприємство:

$$\text{Пр}_I = (\text{Пр}_ч / I) * 100\%$$

де Пр_I – прибутковість інвестицій підприємства, %;

$\text{Пр}_ч$ – чистий прибуток підприємства, грн.;

I – загальний обсяг інвестицій у підприємство, грн.

Рівень прибутковості інвестицій є досить високим. Порівняння прибутковості даних інвестицій з їх доходністю при альтернативному використанні капіталу (наприклад, купівля державних облігацій, які дають 11 % прибутку) свідчить на користь інвестування у підприємство.

Прибутковість активів підприємства:

$$\text{Пр}_{AB} = (\text{Пр}_ч / AB) * 100\%$$

де Пр_{AB} – прибутковість активів підприємства, %;

$\text{Пр}_ч$ – чистий прибуток підприємства, грн.;

AB – вартість активів підприємства, грн

Задача 3.

4500 грн. інвестуються під 17% річних на 5 років. Визначте суму, яка акумулюється наприкінці 5-го року (проценти складні). Порівняйте отриманий результат з величиною наращеної суми, розрахованої з використанням ставки простих відсотків. Зробіть висновки.

Підказка:

Простий процент обчислюється за такою формулою:

$$I = P * i * t$$

де I – простий процент; i – процентна ставка; t – період часу інвестування; P – первісна сума інвестиції (вкладу). S – величина прибутку власника інвестицій

Сутність методу нарахування за простими відсотками зводиться до того, що проценти нараховуються впродовж усього терміну інвестицій (кредиту) на ту саму величину капіталу, що інвестується. Наприкінці періоду t сума, одержувана інвестором, дорівнює $P + I$. Тоді:

$$S = P + I = P + P * i * t = P * (1 + i * t),$$

Величина $(1 + i * t)$ зветься множителем нарахування простих процентів.

Метод нарахування по складних процентах полягає в тому, що в першому періоді нарахування здійснюється на первісну суму інвестицій (кредиту), після цього вона складається з нарахованим процентом i в кожному наступному періоді проценти нараховуються на вже наращену суму.

$$S_n = P * (1 + i)^n, \quad n = t$$

де $(1 + i)$ – складний декурсивний коефіцієнт;
 $(1 + i)^n$ – множник нарахування складних процентів.

Використовуючи рівняння 1, отримаємо:

$$S = 4500 * (i + 0,17 * 5) = 8325 \text{ грн.}$$

При нарахуванні за простими відсотками, наприкінці десяти років можна отримати 8325 грн.

Використовуючи рівняння 2, отримаємо

$$S = 4500 * (i + 0,17)^5 = 4500 * 2,19 = 9855 \text{ грн.}$$

При нарахуванні за складними відсотками, наприкінці десяти років можна отримати 9855 грн.

Отже, зроблені розрахунки дозволяють зробити висновок про перевищення суми капіталу, розрахованої за методом складних відсотків.

Задача 4.

Інвестор вклав в банк 11 тис. грн. під 15% річних на 10 років. Визначити майбутню вартість грошей (FV або S - сума) по закінченню терміну.

Розв'язок.

Майбутня вартість при нарахуванні простого відсотку визначається за формулою $FV = 11000 * (1 + 10 * 0,15) = 27500$ грн.; при нарахуванні складного відсотка $FV = 11000 * (1 + 0,15)^{10} = 44501$ грн.

Приклад. Інвестор має 1 тис. грн. Ці гроші він кладе на депозит під 8% річних.

Необхідно визначити майбутню вартість внеску через 2 роки:

- 1) якщо відсотки будуть нараховуватися один раз у рік;
- 2) якщо відсотки будуть нараховуватися щоквартально.

Розв'язок.

Майбутня вартість внеску через 2 роки в першому випадку складатиме:

$$FV = 1000 \cdot (1 + 0,08)^2 = 1166,4 \text{ з.од.}$$

Майбутня вартість внеску при умові щоквартального нарахування відсотків складе:

$$FV = 1000 \cdot \left(1 + \frac{0,08}{4}\right)^{2 \cdot 4} = 1171,7 \text{ з.од.}$$

Задача 5. Банк видав позику в розмірі 20 тис. грн. терміном на півроку під 30% річних. Визначити суму накопиченого боргу.

Задача 6. Банк пропонує кредит на таких умовах: перші півроку 20%, кожний наступний квартал ставка зростає на 2%. Проценти нараховуються тільки на початковий вклад. Визначити накопичену суму, якщо запропонований кредит складає 4000 грн..

Задача 7. Початкова сума вкладу 2000 грн., процентна ставка виплачується щоквартально 20% річних. Визначити майбутню вартість вкладу через рік при нарахуванні простого та складного проценту.

Задача 8. На суму 75 тис. грн. по ставці 14% річних нараховують складні проценти протягом 18 місяців. Визначити величину накопленої суми.

Перелік питань для дискусії:

1. Охарактеризуйте особливості фінансування виробництва у лісовому і садово-парковому господарстві.
2. Що таке економічна рента?
3. У чому полягає економічна природа попенної плати?
4. Поясніть принципи визначення попенної плати в умовах ринкової економіки.
5. Охарактеризуйте систему оподаткування лісового господарства, при якій об'єктом оподаткування є земля.
6. Як називається визначення теперішньої вартості майбутніх грошових потоків? Наведіть формулу.
7. Що таке пролонгування?
8. Що таке інвестиційний аналіз?
9. Що таке чиста теперішня вартість? Як вони використовуються для оцінки ефективності інвестицій?

Питання для самоконтролю:

1. Поясніть сутність поняття «інвестиція».
2. Охарактеризуйте види інвестицій за їх класифікаційними ознаками.
3. Назвіть джерела фінансування інвестицій.
4. Дайте визначення технологічної, відтворювальної та галузевої структури капітальних вкладень.
5. Чим відрізняються інвестиції від капітальних вкладень?
6. У чому полягає сутність поняття «дисконтування»?
7. Охарактеризуйте показники, які характеризують ефективність капітальних вкладень. Як вони розраховуються?
8. Якими основними методами оцінюють ефективність альтернативних інвестиційних проектів?

9. Обґрунтуйте основні шляхи підвищення економічної ефективності капітальних вкладень у сільське господарство?
10. Як здійснюється процес управління інвестиційною діяльністю у підприємстві?

РОЗДІЛ 3. ВИТРАТИ І РЕЗУЛЬТАТИ В ЛІСОВОМУ І САДОВО-ПАРКОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

ТЕМА 9. ВИТРАТИ ТА ЦІНИ НА ПРОДУКЦІЮ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

План:

1. Витрати виробництва: сутність та класифікація.
2. Собівартість продукції, калькуляція собівартості.
3. Напрями зниження собівартості та показники оцінювання витрат.
4. Ціни: сутність, функції.
5. Методи ціноутворення. Механізм формування цін на деревину

Завдання 1.

Використовуючи літературні джерела та конспект лекції скласти тестові завдання для самоперевірки знань з теми. Завдання повинно мати чотири варіанта відповіді, серед яких одна правильна

Завдання 2.

Представте у вигляді блок-схеми або текстовому форматі складові таких понять як:

- витрати за місцем виникнення;
- витрати за календарними періодами;
- кошторис виробництва;
- собівартість.

Завдання 3.

Назвіть методи зниження собівартості та наведіть їх порівняльні переваги

Задача 1.

Прибуток на одиницю продукції становить 150 грн., рівень рентабельності – 46 %. Визначити собівартість та реалізаційну ціну продукції.

Підказка:

Собівартість продукції:

$$C = \text{Пр}^1 / P,$$

де C – собівартість продукції, грн./ц;

Пр¹ – прибуток на одиницю продукції, грн./ц;

P – рівень рентабельності, коефіцієнт.

Ціна реалізації продукції:

$$Ц = C + Пр^1,$$

де Ц – ціна реалізації продукції, грн./ц.

Задача 2.

Проаналізувати динаміку витрат підприємства. Зробити висновки.

Таблиця 1

Структура та динаміка витрат ТОВ «Квітка», 2019 – 2021 рр.

Статті витрат	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відношення 2021 р. до 2019 р., % темп росту, %
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	
Податок на додану вартість	2718		2889		3393		
Собівартість реалізованої продукції	11104		15929		26880		
Адміністративні витрати	916		1028		926		
Витрати на збут	420		593		564		
Інші операційні витрати	1318		1797		1866		
Фінансові витрати	792		548		915		
Інші витрати	352		75		144		
Податок на прибуток від звичайної діяльності	-		9		-		
Надзвичайні витрати	17		-		133		
Всього витрат і відрахувань	17637		22868		34821		

Задача 3.

Визначте ціну пропозиції на устаткування в Україні, якщо його собівартість 1 250 грн., плановий рівень рентабельності виробництва – 25 %, ставка податку на додану вартість – 20 % оптової ціни підприємства, ставка торгівельної і постачально-збутової націнки – 25 % ціни виробництва.

Підказка:

Оптова ціна устаткування без ПДВ:

$$Ц_{\text{опт}} = C \cdot (1 + P),$$

де $Ц_{\text{опт}}$ – оптова ціна устаткування без ПДВ, грн.;

C – собівартість устаткування, грн.;

P – рівень рентабельності виробництва, коефіцієнт.

Роздрібна ціна устаткування без ПДВ:

$$Ц_{\text{роз}} = Ц_{\text{опт}} \cdot (1 + C_{\text{тнц}}),$$

де $Ц_{\text{роз}}$ – роздрібна ціна устаткування без ПДВ, грн.;

$Ц_{\text{опт}}$ – оптова ціна устаткування без ПДВ, грн.;

$C_{\text{тнц}}$ – ставка торгівельної і постачально-збутової націнки, коефіцієнт.

Ціна пропозиції устаткування:

$$Ц_{\text{пр}} = Ц_{\text{роз}} \cdot (1 + \text{Ст}_{\text{ПДВ}}),$$

де $Ц_{\text{пр}}$ – ціна пропозиції устаткування, грн.;

$\text{Ст}_{\text{ПДВ}}$ – ставка податку на додану вартість, коефіцієнт.

Задача 4.

Визначте ціну пропозиції на устаткування, якщо його собівартість 3750 грн., плановий рівень рентабельності виробництва – 18%, ставка податку на додану вартість – 20% оптової ціни підприємства, ставка торговельної та постачально-збутової націнки – 20 % ціни виробництва.

Підказка:

Оптова ціна устаткування без ПДВ:

$$Ц_{\text{опт}} = С \cdot (1 + Р),$$

де $Ц_{\text{опт}}$ – оптова ціна устаткування без ПДВ, грн.;

$С$ – собівартість устаткування, грн.;

$Р$ – рівень рентабельності виробництва, коефіцієнт.

Роздрібна ціна устаткування без ПДВ:

$$Ц_{\text{роз}} = Ц_{\text{опт}} \cdot (1 + \text{Ст}_{\text{НЦ}}),$$

де $Ц_{\text{роз}}$ – роздрібна ціна устаткування без ПДВ, грн.;

$Ц_{\text{опт}}$ – оптова ціна устаткування без ПДВ, грн.;

$\text{Ст}_{\text{НЦ}}$ – ставка торговельної і постачально-збутової націнки, коефіцієнт.

Ціна пропозиції устаткування:

$$Ц_{\text{пр}} = Ц_{\text{роз}} \cdot (1 + \text{Ст}_{\text{ПДВ}}),$$

де $Ц_{\text{пр}}$ – ціна пропозиції устаткування, грн.;

$\text{Ст}_{\text{ПДВ}}$ – ставка податку на додану вартість, коефіцієнт.

Задача 5.

Протягом звітного періоду загальна сума накладних витрат підприємства становила 132 тис. грн. Здійснити розподіл накладних витрат за видами продукції, якщо за базу розподілу обрано прямі витрати на оплату праці.

Таблиця 1

Вихідні дані для розподілу накладних витрат за видами продукції у ПП «Подолянка», 2022 р.

Продукція	Прямі витрати на оплату праці, тис. грн.
Лохина	500
Ожина	200
Горобина	400
Всього	1100

Підказка:

Перший спосіб – використання ставки розподілу.

Ставка розподілу накладних витрат:

$$K_{\text{н.в}} = V_{\text{нак}} / \text{ФОП},$$

де $K_{н.в}$ – ставка розподілу накладних витрат, коефіцієнт;

$V_{нак}$ – накладні витрати підприємства, грн.;

ФОП – витрати на оплату праці, грн.

Розподілити накладні витрати між видами продукції відповідно ставки.

Задача 6.

На приготування 100 кг суміші трав для виробництва трав'яного чаю першого ґатунку використовується сировина і матеріали на суму 17000 грн. Вихід готової продукції складає 110 %. Крім того, на 100 кг чаю витрачаються такі ресурси: вартість електроенергії складає 970 грн., витрати на заробітну плату – 1540 грн. Загальновиробничі витрати встановлені у розмірі 10 % виробничих витрат. Від реалізації готового чаю передбачається отримувати прибуток у розмірі 25 % від виробничої собівартості. Розрахувати виробничу собівартість 1 кг сосисок та можливу гуртово-відпускну ціну.

Підказка:

Виробничі витрати на 100 кг чаю:

витрати на сировину та матеріали:

$$V_{м\ 100} = V_{м} / ОВ\%,$$

де $V_{м\ 100}$ – витрати сировини і матеріалів на 100 кг чаю, грн.;

$V_{м}$ – витрати сировини та матеріалів на 100 кг суміші трав, грн.;

$ОВ\%$ – вихід готової продукції, коефіцієнт.

загальновиробничі витрати:

$$ВВ_{з.вир} = (V_{м\ 100} + V_{ел} + V_{зп}) * K_{з.вир},$$

де $ВВ_{з.вир}$ – загальновиробничі витрати, грн.;

$V_{м\ 100}$ – витрати сировини і матеріалів на 100 кг чаю, грн.;

$V_{ел}$ – витрати на електроенергію, грн.;

$V_{зп}$ – витрати на заробітну плату, грн.;

$K_{з.вир}$ – коефіцієнт загальновиробничих витрат.

всього витрат на 100 кг чаю:

$$ПВ = V_{м\ 100} + V_{ел} + V_{зп} + ВВ_{з.вир},$$

де ПВ – сукупні витрати на виробництво 100 кг чаю, грн.;

$V_{м\ 100}$ – витрати сировини і матеріалів на 100 кг чаю, грн.;

$V_{ел}$ – витрати на електроенергію, грн.;

$V_{зп}$ – витрати на заробітну плату, грн.;

$ВВ_{з.вир}$ – загальновиробничі витрати, грн.

Собівартість виробництва 1 кг чаю:

$$С = ПВ / 100,$$

де С – собівартість 1 кг чаю, грн.;

ПВ – сукупні витрати на виробництво 100 кг чаю, грн.

Гуртово-відпускна ціна:

$$\text{Ц}_{\text{гурт}} = \text{C} * (1 + \text{P}),$$

де $\text{Ц}_{\text{гурт}}$ – гуртово-відпускна ціна чаю, грн.;

C – собівартість 1 кг чаю, грн.

P – плановий рівень рентабельності виробництва, коефіцієнт.

Перелік питань для дискусії:

1. Що таке собівартість продукції лісового господарства?
2. Охарактеризуйте особливості ціноутворення та стратегію управління цінами на продукцію в лісовому господарстві.
3. Обґрунтуйте ціни за видами «франко».
4. Назвіть основні положення проведення торгівлі необробленою деревиною на аукціонах в Україні.
5. Охарактеризуйте ціну як економічно-фінансовий важіль управління виробництвом за ринкових умов господарювання.
6. Обґрунтуйте об'єктивність застосування різноманітних видів цін на продукцію.
7. Від яких чинників залежить цінова конкурентоспроможність продукції?
8. Чим обумовлена необхідність формування цінової політики підприємства?
9. Які обмеження воно повинне враховувати при встановленні цін?

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність витрат виробництва?
2. Яка різниця між елементами та статтями витрат?
3. За якими основними ознаками класифікують витрати?
4. Що таке собівартість продукції? Чому вона є показником ефективності виробництва?
5. Які основні види собівартості розрізняють?
6. Назвіть методичні підходи до визначення складу витрат, які включають у собівартість продукції.
7. Здійсніть порівняльний аналіз методичних підходів до визначення собівартості продукції.
8. Як відносяться на собівартість прямі та непрямі витрати?
9. Обґрунтуйте напрями зниження собівартості продукції.
10. Перелічіть основні функції цін.
11. Які етапи процесу ціноутворення на підприємстві?
12. Назвіть методи ціноутворення в ринковій економіці.

13. Дайте загальну характеристику структури оптової, закупівельної та роздрібної ціни.

14. Назвіть види цін залежно від територіальної дії, дайте їм характеристику.

ТЕМА 10. РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ОЦІНКА ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

План:

1. Виробнича програма підприємства і показники оцінки обсягу продукції
2. Поняття доходу та прибутку як основних показників виробничо-господарської діяльності
3. Поняття фінансової діагностики та оцінка фінансово-економічного стану підприємства
4. Напрямки підвищення ефективності діяльності підприємств в ринковому середовищі
5. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники

Завдання 1. Встановити відмінності між загальним доходом підприємства та прибутком, пояснити відповідь.

Завдання 2. Використовуючи літературні джерела та конспект лекції скласти тестові завдання для самоперевірки знань з теми. Завдання повинно мати чотири варіанта відповіді, серед яких одна правильна.

Завдання 3.

Представити у вигляді блок-схеми або текстовому форматі складові таких понять як:

- валова продукція;
- товарна продукція;
- функції прибутку.

Задача 1.

Повна собівартість продукції становить 8000 тис. грн., виробнича – 7800 тис. грн., виручка від реалізації продукції – 10000 тис. грн.

Визначити прибуток, рівень рентабельності та витрати на реалізацію продукції.

Підказка:

Прибуток:

$$\text{Пр} = \text{Вр} - \text{ПС},$$

де Пр – прибуток від реалізації продукції, грн.;

Вр – виручка від реалізації продукції, грн.;

ПС – повна собівартість реалізованої продукції, грн.

Рівень рентабельності:

$$P = (\text{Пр} / \text{ПС}) * 100\%$$

де Р – рівень рентабельності виробництва, %;

Пр – прибуток від реалізації продукції, грн.;

ПС – повна собівартість реалізованої продукції, грн.

Витрати на реалізацію продукції:

$$\text{В}_{\text{рз}} = \text{ПС} - \text{ВВ},$$

де В_{рз} – витрати на реалізацію продукції, грн.;

ПС – повна собівартість реалізованої продукції, грн.;

ВВ – виробничі витрати на реалізовану продукцію, грн.

Задача 2.

Виробничі витрати становлять 8500 грн., у тому числі витрати на оплату праці – 24 %. Окупність витрат валовою продукцією становить 145 %.

Визначити розмір чистої продукції.

Підказка:

Валова продукція:

$$\text{ВП} = \text{ВВ} * \text{ОК},$$

де ВП – валова продукція підприємства, грн.;

ВВ – виробничі витрати підприємства, грн.;

ОК – окупність витрат валовою продукцією, коефіцієнт.

Матеріальні витрати:

$$\text{МВ} = (\text{ВВ} * (100 - \pi_{\text{зп}}) / 100,$$

де МВ – матеріальні витрати підприємства, грн.;

ВВ – виробничі витрати підприємства, грн.;

$\pi_{\text{зп}}$ – питома вага витрат на оплату праці у структурі виробничих витрат, %.

Чиста продукція:

$$\text{ЧсП} = \text{ВП} - \text{МВ},$$

де ЧсП – чиста продукція підприємства, грн.;

ВП – валова продукція підприємства, грн.;

МВ – матеріальні витрати підприємства, грн.

Задача 3.

Визначити виручку від реалізації продукції, якщо матеріальні витрати на виробництво і реалізацію дорівнюють 650 тис. грн., або 68 % усіх витрат. Рівень рентабельності становить 18 %.

Підказка:

Загальні витрати на виробництво продукції:

$$ВВ = (МВ * 100) / \pi_{МВ}$$

де ВВ – витрати на виробництво продукції, грн.;

МВ – матеріальні витрати на виробництво продукції, грн.;

$\pi_{МВ}$ – питома вага матеріальних витрат у структурі виробничих витрат, %.

Прибуток від реалізації продукції:

$$Пр = ВВ * Р,$$

де Пр – прибуток від реалізації продукції, грн.;

ВВ – витрати на виробництво продукції, грн.;

Р – рівень рентабельності виробництва, коефіцієнт.

Виручка від реалізації продукції:

$$Вр = ВВ + Пр,$$

де Вр – виручка від реалізації продукції, грн.;

ВВ – витрати на виробництво продукції, грн.;

Пр – прибуток від реалізації продукції, грн.

Задача 4.

Визначити прибуток підприємства від реалізації одиниці продукції, якщо його повна собівартість 57 грн.; регульована роздрібна ціна продукції з податком на додану вартість – 100 грн.; торгівельна знижка, встановлена державою – 5 %; ставка акцизного збору – 16 %.

Підказка:

Торгівельна знижка:

$$З_{Нторг} = Ц_{розд} \cdot З_{нд},$$

де $З_{Нторг}$ – торгівельна знижка, грн.;

$Ц_{розд}$ – регульована роздрібна ціна продукції з податком на додану вартість, грн.;

$З_{нд}$ – торгівельна знижка, встановлена державою, коефіцієнт.

Регульована гуртова ціна з податком на додану вартість:

$$Ц_{гурт(ПДВ)} = Ц_{розд} - З_{Нторг},$$

де $\Pi_{\text{гурт}}(\text{ПДВ})$ – регульована гуртова ціна з податком на додану вартість, грн.;

$\Pi_{\text{розд}}$ – регульована роздрібна ціна продукції з податком на додану вартість, грн.;

$З_{\text{торг}}$ – торгівельна знижка, грн.

$$\Pi_{\text{гурт}}(\text{ПДВ}) = 100 - 5 = 95 \text{ грн.}$$

Податок на додану вартість, що підлягає сплаті до бюджету з продажу одиниці продукції:

$$\text{ПДВ} = (\Pi_{\text{гурт}}(\text{ПДВ}) * \text{Ст}_{\text{ПДВ}}) / 100$$

де ПДВ – податок на додану вартість, грн.;

$\Pi_{\text{гурт}}(\text{ПДВ})$ – регульована гуртова ціна з податком на додану вартість, грн.;

$\text{Ст}_{\text{ПДВ}}$ – ставка податку на додану вартість, %.

Регульована гуртова ціна без податку на додану вартість:

$$\Pi_{\text{гурт}} = \Pi_{\text{гурт}}(\text{ПДВ}) - \text{ПДВ},$$

де $\Pi_{\text{гурт}}$ – регульована гуртова ціна без податку на додану вартість, грн.;

$\Pi_{\text{гурт}}(\text{ПДВ})$ – регульована гуртова ціна з податком на додану вартість, грн.;

ПДВ – сума податку на додану вартість, грн.

Акцизний збір:

$$\text{АЗ} = \Pi_{\text{гурт}} \cdot \text{Ст}_{\text{АЗ}},$$

де АЗ – сума акцизного збору, грн.;

$\Pi_{\text{гурт}}$ – регульована гуртова ціна без податку на додану вартість, грн.;

$\text{Ст}_{\text{АЗ}}$ – ставка акцизного збору, коефіцієнт.

Ціна виробника:

$$\Pi_{\text{вир}} = \Pi_{\text{гурт}} - \text{АЗ},$$

де $\Pi_{\text{вир}}$ – ціна виробника, грн.;

$\Pi_{\text{гурт}}$ – регульована гуртова ціна без податку на додану вартість, грн.;

АЗ – сума акцизного збору, грн.

Прибуток від реалізації продукції:

$$\text{Пр} = \Pi_{\text{вир}} - \text{ПС},$$

де Пр – прибуток від реалізації продукції, грн.;

$\Pi_{\text{вир}}$ – ціна виробника, грн.;

ПС – повна собівартість одиниці продукції, грн.

Рівень рентабельності виробництва продукції:

$$P = (\text{Пр} / \text{ПС}) * 100\%$$

де Р – рівень рентабельності виробництва продукції, %;

Пр – прибуток від реалізації продукції, грн.;

ПС – повна собівартість одиниці продукції, грн.

Задача 5.

Виробничі витрати становлять 123 тис. грн., у тому числі витрати на оплату праці – 18 %. Окупність витрат валовою продукцією становить 120 %.

Визначити розмір чистої продукції.

Підказка:

Валова продукція:

$$ВП = ВВ * ОК,$$

де ВП – валова продукція підприємства, грн.;

ВВ – виробничі витрати підприємства, грн.;

ОК – окупність витрат валовою продукцією, коефіцієнт.

Матеріальні витрати:

$$МВ = (ВВ * (100 - \pi_{зп}) / 100,$$

де МВ – матеріальні витрати підприємства, грн.;

ВВ – виробничі витрати підприємства, грн.;

$\pi_{зп}$ – питома вага витрат на оплату праці у структурі виробничих витрат, %.

Чиста продукція:

$$ЧсП = ВП - МВ,$$

де ЧсП – чиста продукція підприємства, грн.;

ВП – валова продукція підприємства, грн.;

МВ – матеріальні витрати підприємства, грн.

Задача 6.

Витрати на 100 грн. валової продукції складають 65 грн., у тому числі матеріальні витрати – 37 грн. Визначити розмір чистої продукції та рівень рентабельності виробництва.

Підказка:

Чиста продукція підприємства:

$$ЧсП = ВП - МВ,$$

де ЧсП – чиста продукція підприємства, грн.;

ВП – валова продукція підприємства, грн.;

МВ – матеріальні витрати підприємства, грн.

Прибуток на 100 грн. валової продукції:

$$Пр = ВП - ВВ,$$

де Пр – прибуток, грн.;

ВП – валова продукція підприємства, грн.;

ВВ – виробничі витрати, грн.

Рівень рентабельності виробництва:

$$P = (Pr / BB) * 100\%$$

де Р – рівень рентабельності виробництва, %;

Пр – прибуток підприємства, грн.;

BB – виробничі витрати, грн.

Задача 7.

Визначити основні показники ефективності виробництва підприємства (прибуток, норма прибутку, рівень рентабельності виробництва, термін окупності капіталовкладень, коефіцієнт відносної ефективності капіталовкладень) за такими даними: валовий дохід – 7500 тис. грн.; фонд оплати праці – 3500 тис. грн.; собівартість валової продукції – 6000 тис. грн.; середньорічна вартість фондів – 10000 тис. грн.

Підказка:

Прибуток:

$$Pr = VD - PC,$$

де Пр – прибуток підприємства, грн.;

ВД – валовий дохід, грн.;

ПС – собівартість валової продукції, грн.

Норма прибутку:

$$N_{pr} = (Pr / (Oc\Phi_{cp} + OA_{cp})) * 100\%$$

де Н_{пр} – норма прибутку, %;

Пр – прибуток підприємства, грн.;

ОсФ_{ср} – середньорічна вартість основних фондів, грн.;

ОА_{ср} – середньорічна вартість оборотного капіталу, грн.

Рівень рентабельності виробництва:

$$P = (Pr / PC) * 100\%$$

де Р – рівень рентабельності виробництва, %;

Пр – прибуток підприємства, грн.;

ПС – собівартість валової продукції, грн.

Термін окупності капіталовкладень:

$$T_{ok} = KB / Pr,$$

де Т_{ок} – термін окупності капіталовкладень, років;

KB – капітальні вкладення підприємства, грн.;

Пр – прибуток підприємства, грн.

Коефіцієнт відносної ефективності капіталовкладень:

$$K_{ef.kb} = Pr / KB,$$

де К_{еф.кв} – коефіцієнт відносної ефективності капіталовкладень;

Пр – прибуток підприємства, грн.;

КВ – капітальні вкладення підприємства, грн.

Перелік питань для дискусії:

1. Назвіть та охарактеризуйте види економічних ефектів.
2. У чому полягає принцип екологічної обачливості в економіці?
3. Чим відрізняються поняття ефект і ефективність.
4. Охарактеризуйте базові принципи економічної ефективності лісогосподарських проєктів.
5. Поясніть зміст принципу економічної ефективності «з» та «без».
6. Охарактеризуйте методику аналізу економічної ефективності на прикладі проєкту в лісовому господарстві.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення ефективності виробництва.
2. Чим відрізняється ефективність від ефекту?
3. Охарактеризуйте види ефективності сільськогосподарського виробництва.
4. Що розуміють під критеріями та показниками ефективності виробництва?
5. Які показники характеризують економічну ефективність сільського господарства?
6. Обґрунтуйте взаємозв'язок ресурсовіддачі та ресурсомісткості виробництва.
7. У чому полягає сутність рівня рентабельності виробництва?
8. Які види рентабельності розрізняють?
9. Як розраховуються норма прибутку?
10. Які чинники впливають на ефективність виробництва?
11. Обґрунтуйте основні напрями підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва?

ЗАСОБИ, ФОРМИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів при вивченні дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного контролю знань і підсумковим результатом є екзамен.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння лекційного матеріалу, набуття практичних навичок при вирішенні виробничих ситуацій та розв'язання завдань, уміння самостійно опрацьовувати теоретичний матеріал, висловлювати власні думки, обґрунтовувати власні ідеї, проводити презентації опрацьованого матеріалу.

Об'єктами контролю є:

Усні відповіді: вміння змістовно висвітлити запропоноване запитання; логічно викладати матеріал; вміння знайти вірну аргументацію; використання основної та допоміжної літератури; культура мовлення; впевненість, емоційність та виразність у ході виступу.

Практичні завдання: вміння розв'язувати задачі; вміння аналізувати отримані результати; вміння формулювати висновки та висвітлювати пропозиції; вміння оформити результати роботи.

Поточні тести та практичні роботи;

Презентації результатів виконаних робіт і досліджень.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою

Передбачається використання усного та письмового контролю. Усний контроль дозволяє виявити рівень виконання домашніх самостійних завдань, виокремити ключові аспекти і з'ясувати проблеми у розумінні теми. Письмовий контроль здійснюється шляхом тестування знань студентів, за окремо заданими викладачем для домашнього самостійного опрацювання, запитаннями і задачами та для перевірки рівня опрацювання теми.

Форми контрольних заходів

(поточний, семестровий, підсумковий контроль)

За результатами поточного контролю виводиться **середня поточна оцінка (СПО)** за 100-бальною системою, яка визначається за формулою:

$$\text{СПО} = \frac{\text{сума поточних оцінок (за 5 – ти бальною шкалою)}}{\text{кількість поточних оцінок}} \times 20 \left(\text{вага 1 балу} \frac{100}{5} \right)$$

Поточний контроль проводиться під час аудиторних занять.

Критерії поточного оцінювання:

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти повністю оволодів програмою навчальної дисципліни, засвоїв компетентності та програмні результати навчання, дає послідовні чіткі і логічно побудовані відповіді на основні та додаткові питання, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Вміє застосовувати матеріал для винесення власних суджень.
4	Здобувач вищої освіти достатньо повно оволодів програмою навчальної дисципліни, засвоїв компетентності та програмні результати навчання, проте у відповідях (усних та письмових) допускає не суттєві неточності, з незначними помилками демонструє розуміння певних теорій і фактів, оперує понятійним апаратом з незначними помилками. Добирає аргументи на підтвердження своєї позиції.
3	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі оволодів програмою навчальної дисципліни, компетентностями та програмними результатами навчання, викладає основний зміст навчального матеріалу під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2	Здобувач вищої освіти не володіє програмою навчальної дисципліни, компетентностями та програмними результатами навчання. Фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) викладає навчальний матеріал під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1	Здобувач вищої освіти демонструє неприйнятний рівень опанування програмою навчальної дисципліни.

У разі запровадження дистанційної форми навчання поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти за допомогою дистанційних технологій здійснюється під час проведення дистанційних занять, а також шляхом оцінювання індивідуальних і групових завдань, що виконуються здобувачами освіти в електронній формі.

Семестровий контроль з даної дисципліни здійснюється у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного освітньою програмою.

Семестровий контроль проводиться для оцінювання результатів навчання за 100-бальною системою, національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Відповідність семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Екзамен	Залік	Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82 – 89	Добре		B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75 – 81			C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67 – 74	Задовільно		D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60 – 66			E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35 – 59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1 – 34			F	Незадовільно (з обов’язковим повторним курсом)

Студенти денної форми навчання допускаються до екзаменаційної сесії, якщо вони виконали вимоги цього робочого навчального плану за поточний семестр та не мають академічної заборгованості за попередній семестр. Студенти, які в поточному семестрі мали пропуски занять і до початку екзаменаційної сесії не засвоїли матеріал пропущених тем і розділів навчальної дисципліни, до семестрової атестації з відповідної дисципліни не допускаються.

Студенти (слухачі) заочної форми навчання допускаються до екзаменаційної сесії, якщо вони не мають академічної заборгованості за попередній семестр та за умови успішного засвоєння програмного матеріалу і виконання усіх необхідних видів робіт.

3. Підсумковий контроль. За результатами роботи здобувачів вищої освіти упродовж вивчення навчального курсу виводиться підсумкова оцінка за формулою:

(середня поточна оцінка (макс.100 б.) + семестрова оцінка(макс.100 б.)) / 2

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Лісове та садово-паркове господарство: сутність, основні елементи та взаємозв'язок.
2. Організація лісового та садово-паркового господарства та їх структура.
3. Історія розвитку лісового і садово-паркового господарства України.
4. Лісовий фонд України та показники його використання.
5. Поява парадигми сталого розвитку.
6. Екологічні основи сталого лісоуправління: ліс як екосистема, глобальне значення лісів, збереження біологічного різноманіття.
7. Економічно стале лісоуправління: використання деревинних ресурсів лісу та види лісокористування.
8. Соціально стала діяльність у лісовому господарстві: соціальна роль лісу, охорона праці.
9. Практичні аспекти сталого лісоуправління: добровільна лісова сертифікація.
10. Сутність, класифікація та структура персоналу.
11. Визначення чисельності персоналу та його оцінка.
12. Сутність заробітної плати, її структура та джерела коштів.
13. Тарифна система оплати праці та її основні елементи.
14. Відрядна форма оплати праці: сутність та розрахунок заробітку.
15. Почасова форма оплати праці: системи і розрахунок заробітку.
16. Безтарифні системи оплати праці.
17. Продуктивність праці: сутність, методи вимірювання та фактори зростання.
18. Основний капітал, його класифікація
19. Структура основного капіталу.
20. Вартісна оцінка та переоцінка основного капіталу.
21. Поняття амортизації
22. Методи нарахування амортизаційних відрахувань.
23. Знос, його види та форми усунення.
24. Ефективність відтворення та використання основного капіталу.
25. Нематеріальні ресурси: сутність та характеристика.
26. Сутність нематеріальних активів та особливості їх обліку.
27. Підходи до визначення вартості нематеріальних активів

28. Амортизація нематеріальних активів.
29. Оборотні кошти: сутність, склад, структура.
30. Джерела формування оборотних коштів.
31. Нормування оборотних коштів.
32. Показники, шляхи, джерела та напрями підвищення ефективності використання оборотних коштів.
33. Оцінка ефективності інвестицій, невизначеність та ризик.
34. Практичні аспекти оцінювання інвестицій.
35. Визначення економічно оптимального обороту рубки.
36. Витрати виробництва, їх сутність
37. Класифікація витрат.
38. Валові витрати і кошторис виробництва.
39. Собівартість валової, товарної й реалізованої продукції.
40. Собівартість окремих виробів.
41. Напрями зниження собівартості та показники оцінювання витрат.
42. Ціни: сутність і види.
43. Функції ціни та методи ціноутворення.
44. Механізм формування ринкових та аукціонних цін на деревину.
45. Показники виробництва і реалізації продукції.
46. Дохід та прибуток підприємства.
47. Показники ліквідності і платоспроможності та фінансової стійкості.
48. Показники ділової активності та рентабельності.
49. Ефективність виробництва: сутність та показники вимірювання.
50. Фактори зростання ефективності виробництва.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Економіка підприємства : [підручник] / За заг. ред. С. Ф. Покропивного. - Вид. 2-ге, перероб. та доп. - К. : КНЕУ, 2019. 528 с.
2. Гетьман О. О. Економіка підприємства: [Навч. посіб.] 2-ге видання. К. : Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
3. Голіков А. П., Дейнека О. Г., Позднякова Л. О., Регіональна економіка та природокористування: навч. посібник Київ : Центр учбової літератури, 2015. 352 с.

4. Закон України «Про внесення змін до Лісового кодексу України» № 3404-IV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3404-15#Text>
5. Збарський В.К. Основи підприємництва та бізнесу: Підручник. – Вінниця: Нова книга, 2019. 404 с.
6. Концепція реформування та розвитку лісового господарства України. 2006. Розпорядження КМУ No 208 . р URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=208-2006-%F0>.
7. Пітер Пірс Основи економіки лісового господарства Київ : ЕКО-інформ, 2006. 220 с.

Допоміжні:

8. Білоус. В. І. Садово-паркове мистецтво: коротка історія розвитку та методи створення художніх садів. К. : Науковий світ, 2001. - 299 с.
9. Екологічно орієнтоване лісівництво: навч. посіб. / під ред. П.П. Яворовського та ін. Київ : Наукова столиця, 2019. 460 с
10. Лісівництво: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти за спец. 205 «Лісове господарство» / уклад. В.М. Хрик, І.В. Кімейчук. Біла Церква, 2021. 444 с..
11. Положення «Про Державне агентство лісових ресурсів України». - 2011. - № 458 URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>.
12. Положення «Про організацію та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини». - 2007. - № 42 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.derevo.info/ru/content/detail/999>
13. Бегей М. В. Основні умови та фактори формування дестабілізуючого потенціалу лісопромислового комплексу України. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. 2017. №. 1. С. 8-14.
14. Губарева І. О., Ярошенко І. В. Забезпечення фінансово-економічної безпеки лісопромислового комплексу України . Фінансові дослідження. 2018. №. 1(4).
15. Губарєв І. О., Ярошенко І. В. Оцінка конкурентоспроможності обробної промисловості лісопромислового комплексу України та країн ЄС. Problemy ekonomiky. 2020. №. 1. С. 13-19.
16. Дребот О. Сутність лісового комплексу: теоретичні та методологічні аспекти. Економіст. 2019. №. 10.
17. Юр'єва Т. П. Економіка підприємств зеленого господарства та будівництва: навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2012. 377 с.

Інформаційні ресурси:

1. Податковий Кодекс України : затверджено постановою Верховної Ради України із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", затверджене наказом Міністерства фінансів України : від 27.04.2000 р. № 92 : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>
3. Державна служба статистики України. <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Закон України "Про оплату праці" від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР із останніми змінами від 06.12.2016 р. URL : zakon.rada.gov.ua/go/108/95-вр.
5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
6. Верховна Рада України. URL: <http://rada.gov.ua>
7. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>
9. Міністерство економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
10. Департамент економіки та цифровізації. URL: <http://koda.gov.ua/oblderzhadministratsija/struktura/strukturni-pidrozdil-oda/departament-ekonomichnogo-rozvitku-i/>
11. Державне агентство лісових ресурсів України. URL : <https://forest.gov.ua/>
12. Державне підприємство "Ліси України" URL : <https://e-forest.gov.ua/>
13. Міністерство розвитку громад та територій України. URL : <https://www.minregion.gov.ua/>
14. Економіка лісового і садово-паркового господарства. Дистанційний навчальний курс в системі Moodle. Укл. Волощук Ю.О. URL : <http://pdatu.net.ua/course/view.php?id=3180>

This image shows a full page of blank white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for writing or drawing. There are no margins, text, or other markings on the page.

[illegible]

[illegible]

Навчальне видання

Волощук Ю.О.

Методичні вказівки

для самостійної роботи з дисципліни «Економіка лісового і садово-паркового господарства» для студентів денної та заочної форми навчання освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство».

Редактор: Волощук Ю.О.

Підписано до друку _____. 2024 р.

Формат 60х90/16 Ризографія. Авт. арк. 2,3.

Обл.-вид. арк. _____ Наклад _____ прим. Зам. _____.

Підготовлено до друку та видруковано
у Закладі вищої освіти «Подільський державний університет»
32300, Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 12

